

Βιβλιοπαρουσίαση: Δ. Μέλισσας. Πλωτά Αιολικά Πάρκα - Πρόταση θεσμικού πλαισίου για ασφαλείς επενδύσεις με ελάχιστο δημόσιο κόστος

Συγγραφέας: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΩΓΟΣ

- Βιβλιοπαρουσίαση: *Δημήτρης Μέλισσας*. Πλωτά Αιολικά Πάρκα - Πρόταση θεσμικού πλαισίου για ασφαλείς επενδύσεις με ελάχιστο δημόσιο κόστος, Εκδόσεις Σάκκουλα, 117 σελίδες, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2021.

- Η εντατικότερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων ηλεκτροπαραγωγής από πηγές μηδενικών εκπομπών άνθρακα απασχολεί σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, ενόψει ιδίως της επιτακτικής ανάγκης υιοθέτησης ενός αειφόρου και κλιματικά ουδέτερου παραγωγικού μοντέλου στον ενεργειακό τομέα. Για την Ελλάδα, η σχετική συζήτηση έχει ιδιαίτερη σημασία, αφενός μεν διότι η παραγωγή ηλεκτρισμού από ΑΠΕ προσφέρει δυνατότητες περιβαλλοντικά ήπιας οικονομικής ανάπτυξης, αφετέρου δε καθώς τέθηκε ήδη σε κίνηση η διαδικασία ταχύρρυθμης υποκατάστασης της ενεργειακής αξιοποίησης του λιγνίτη («δίκαιη μετάβαση», βλ. ν. 4759/2020). Το επενδυτικό ενδιαφέρον για αιολικά πάρκα και φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις είναι αντίστοιχα αυξημένο και ο νομοθέτης με περιοδικές παρεμβάσεις προσπαθεί να καταστήσει ταχύτερη και αποτελεσματικότερη μια πολυεπίπεδη αδειοδοτική διαδικασία, η οποία συμπλέκει το δίκαιο της χωροταξίας, του περιβάλλοντος και το δίκαιο της ενέργειας.

Το ανά χείρας βιβλίο του *Δημήτρη Μέλισσα*, καθηγητή Δικαίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Δικαίου Περιβάλλοντος στο Ε.Μ.Π. εντοπίζει έναν τομέα, την ηλεκτροπαραγωγή από θαλάσσιες πλωτές αιολικές εγκαταστάσεις, ο οποίος είναι ταυτόχρονα καινοτόμος και πολλά υποσχόμενος στην πατρίδα μας. Δεδομένου ότι στις περιοχές τις οποίες το ισχύον Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Α.Π.Ε. χαρακτηρίζει ως Αιολικής Προτεραιότητας δεν πια μακριά η κατάσταση κορεσμού, όπου ανεμογεννήτριες θα έχουν αδειοδοτηθεί σχεδόν σε κάθε κορυφή, είναι προφανές ότι οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης της ηλεκτροπαραγωγής από αιολογική ενέργεια στη χώρα μας αφορά πρωτίστως τον θαλάσσιο χώρο. Όπως επισημαίνει ο συγγραφέας, τα παράκτια αιολικά πάρκα, στα οποία οι ανεμογεννήτριες πακτώνονται στον βυθό, τεχνολογία που εφαρμόζεται στη Βόρεια Θάλασσα και της οποίας η χρήση προβλέφθηκε ήδη στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Θαλασσίων Πάρκων του 2011, παρουσιάζουν μειονεκτήματα για τις ελληνικές θάλασσες, οι οποίες διακρίνονται για το βάθος τους, το έντονο ανάγλυφο του βυθού και τους διαδεδομένους προστατευόμενους φυσικούς οικοτόπους υποβρύχιων λιβαδιών ποσειδωνίας. Για τη χώρα μας, τα πλωτά αιολικά πάρκα είναι πιο πρόσφορα για την αξιοποίηση ενός υψηλού αιολικού δυναμικού με μικρότερο περιβαλλοντικό κόστος στο στάδιο της

εγκατάστασης.

Ο συγγραφέας εξετάζει αρχικά τη θετική ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία σε σχέση με τα πλωτά αιολικά πάρκα, η οποία προδιαγράφει και τις ευοίωνες προοπτικές ανάπτυξης του τομέα στην Ελλάδα. Ωστόσο, οι μέριμνες του υφιστάμενου χωροταξικού σχεδιασμού για πλωτές εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής στον θαλάσσιο χώρο είναι περιορισμένες· εύστοχα ο συγγραφέας αναζητά μοντέλο σύγκρισης στον χωροταξικό σχεδιασμό των υδατοκαλλιεργειών, ο οποίος αποτελεί πράγματι το χαρακτηριστικό πρότυπο χωρικής οργάνωσης μιας παραγωγικής δραστηριότητας στον ελληνικό θαλάσσιο χώρο. Ουσιώδη σημασία για το προκείμενο αντικείμενο έχει το πλαίσιο Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού που έχει δημιουργήσει η Οδηγία 2014/89/ΕΕ και ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο ο ν. 4546/2018. Ο αναγνώστης θα βρει στη σχετική ενότητα του έργου καίριες επισημάνσεις ως προς το πλαίσιο αυτό, με αναφορά σε όλη τη συναφή ελληνική βιβλιογραφία.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η ανάλυση των νομικών παραμέτρων χωροθέτησης των θαλάσσιων πλωτών αιολικών πάρκων στην οποία προβαίνει ο Δημήτρης Μέλισσας, όπως οι παράμετροι αυτές προκύπτουν από τη νομολογία ΣτΕ. Δεσπόζουν η απαίτηση προηγούμενης διευθέτησης των χρήσεων σε χωροταξικό σχεδιασμό, η επιβαλλόμενη συνεκτίμηση της ευαισθησίας των παράκτιων περιοχών και η ανάγκη προστασίας των οικοσυστημάτων. Σημαντικό είναι και το ζήτημα της οπτικής ρύπανσης, το οποίο εξετάζεται με προσοχή και τη δέουσα αντικειμενικότητα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου, ο συγγραφέας έρχεται να συνθέσει μια πρόταση χωροταξικής οργάνωσης των θαλάσσιων αιολικών πάρκων· πρόκειται για μια εργασία εξόχως δημιουργική, η οποία θεμελιώνεται σε μια στέρεη ανάλυση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου. Μία πρώτη ενότητα αφορά στα κριτήρια αποκλεισμού, αντενδείξεις, δηλαδή, που κωλύουν την αδειοδότηση πλωτών αιολικών πάρκων σε ορισμένη περιοχή. Ο συγγραφέας αναλύει τα κριτήρια που έχουν διαμορφωθεί στα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια των Α.Π.Ε. και των Υδατοκαλλιεργειών, καθώς και στο «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Θαλάσσιων Αιολικών Πάρκων» του ΥΠΕΝ (2011), με βάση δε αυτό το υλικό προχωρά σε μια τυπολογία και αξιολόγηση των κριτηρίων αποκλεισμού, λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των θαλάσσιων πλωτών αιολικών πάρκων και αποδίδοντας ορισμένη έμφαση στην προστασία των φυσικών οικοτόπων. Από διαδικαστική άποψη, η πρόταση που διατυπώνεται για την ανάπτυξη του τομέα αυτού λαμβάνει τη μορφή ενός οδικού χάρτη τριών σημείων, ο οποίος περιλαμβάνει την περάτωση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης Θαλάσσιων Αιολικών Πάρκων, με έγκριση της συναφούς ΣΜΠΕ, την εισαγωγή στην έννομη τάξη μιας ad hoc πράξης χωροταξικού σχεδιασμού («Ειδικό Θαλάσσιο Χωρικό Σχέδιο») και τη δημιουργία Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ) του άρθρου 10 ν. 2742/1999 για την τελική χωροθέτηση των θαλάσσιων

πλωτών αιολικών πάρκων. Στον πυρήνα του μοντέλου αυτού βρίσκονται τα ΠΟΑΠΔ, σε μετεξέλιξη των οποίων ο συγγραφέας διαμορφώνει τις Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Πλωτών Αιολικών Πάρκων (ΠΟΑΠΑΠ). Η πρόταση περιλαμβάνει μια προέγκριση χωροθέτησης, ανάλογη με εκείνη που εκδίδεται στα Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια σύμφωνα με το άρθρο 8 ν. 4447/2016, προς δέσμευση ευρύτερης θαλάσσιας περιοχής για διενέργεια ερευνών εντός ορισμένης προθεσμίας. Στο στάδιο αυτό ελέγχονται τα κριτήρια αποκλεισμού, ενώ η τελική χωροθέτηση, σε μικρότερη έκταση της αρχικά δεσμευθείσας, λαμβάνει χώρα με την έγκριση της ΠΟΑΠΑΠ και της οικείας ΣΜΠΕ. Για την πραγματοποίηση του έργου, ακολουθούν, όπως αναλύει ο συγγραφέας, η έκδοση Βεβαίωσης Παραγωγού Ηλεκτρικής Ενέργειας Ειδικών Έργων (υπό το προϊσχύσαν δίκαιο: άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας) και έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Η αδειοδότηση ολοκληρώνεται από άποψη ενεργειακής νομοθεσίας με την οριστική και δεσμευτική προσφορά σύνδεσης (από τον Διαχειριστή). Το βιβλίο κλείνει με το λεπτομερές προσχέδιο νομοθετικής ρύθμισης.

Η μελέτη του Δημήτρη Μέλισσα προσφέρει το υπόδειγμα ενός έργου όπου η νομική θεωρία δεν έπεται της νομοθεσίας και της νομολογίας, αλλά προλέγει, οραματίζεται και ανοίγει δρόμους για την πράξη. Το έργο αποτελεί μια ουσιώδη συμβολή στην επίλυση νομικών προβλημάτων που (θα έπρεπε να) απασχολούν τη Διοίκηση και τον νομοθέτη, δεδομένου ότι η μετάβαση σε φιλική προς το κλίμα ηλεκτροπαραγωγή αποτελεί ενωσιακό και εθνικό στόχο πρώτης γραμμής. Το αιολικό δυναμικό των θαλάσσιων περιοχών αποτελεί για τη χώρα μας μια μείζονα ανεκμετάλλευτη πηγή πλούτου, την οποία οφείλουμε να αξιοποιήσουμε, υπό όρους προστασίας του περιβάλλοντος.-

Κωνσταντίνος Ε. Γώγος
Καθηγητής Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.